

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta

Bakalářská práce

Spiritualita studentů Teologické fakulty

Autor práce: Kateřina Špindlerová

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Cyril Havel, Dr. theol.

Studijní program: Vychovatelství

Studijní obor: Pedagogika volného času (PS)

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích dne 31.03.2023

Podpis: .....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Tomáši Cyrilu Havlovi, Dr. theol., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

Úvod.....	6
1 Vymezení pojmů	7
1.1 Náboženství	7
1.2 Religiozita.....	8
1.3 Spiritualita a její vztahy s religiozitou a náboženstvím	8
1.3.1 <i>Spiritualita a náboženství</i>	8
1.3.2 <i>Spiritualita a religiozita</i>	9
2 Spiritualita.....	10
2.1 Vymezení pojmu.....	10
2.2 Spiritualita a duch	11
2.3 Spiritualita a Písmo svaté.....	12
2.4 Spiritualita a transcendence	13
2.5 Spiritualita Východu moderní doby.....	13
3 Křesťanská spiritualita v Čechách.....	15
3.1 Cyril a Metoděj	16
3.2 Významné osobnosti historie české spirituality.....	16
4 Běžná a náboženská spiritualita	18
5 Vlastní spiritualita	19
6 Současné přístupy spirituality	20
6.1 Přístup k náboženské spiritualitě	20
6.2 Zdroje současné spirituality	20
7 Shrnutí pojmu spiritualita	22
8 Teologická fakulta.....	23
9 Praktická část.....	24
9.1 Postupy výzkumného šetření	24

9.1.1	<i>Kvantitativní výzkum</i>	24
9.1.2	<i>Dotazník</i>	24
9.2	Cíl výzkumného šetření	26
9.3	Testovací otázky	26
9.4	Průběh výzkumného šetření	26
9.4.1	<i>Věk respondentů</i>	27
9.4.2	<i>Pohlaví respondentů</i>	27
9.4.3	<i>Forma studia respondentů</i>	28
9.4.4	<i>Studijní obor respondentů</i>	28
9.4.5	<i>Víra respondentů</i>	29
9.4.6	<i>Návštěvnost kostela a duchovní aktivity respondentů</i>	30
9.4.7	<i>Životní cíl respondentů</i>	31
9.4.8	<i>Směr života respondentů</i>	32
9.4.9	<i>Motivace pro život respondentů</i>	33
9.4.10	<i>Ovlivnění spirituality respondentů Teologickou fakultou</i>	33
9.4.11	<i>Co považují respondenti ve svém životě za svaté</i>	34
9.4.12	<i>Spirituální/duchovní založení respondentů</i>	35
9.4.13	<i>Zážitek, který ovlivnil spiritualitu respondentů</i>	36
9.4.14	<i>Důležitost spirituality v životě člověka</i>	37
9.5	Spiritualita studentů Teologické fakulty	39
10	Závěr	40
11	Seznam literatury	41
11.1	Seznam tištěné literatury	41
11.2	Novinové články	42
11.3	Internetové zdroje	42
12	Seznam příloh	43
	Abstrakt	45
	Abstract	46

Úvod

Samotný název práce ve mně vyvolává otázku, zda jsou studenti Teologické fakulty spirituálně založeni. Vzhledem k zaměření fakulty bych předpokládala, že spiritualita pro ně bude mnohem závažnější téma než pro studenti kterékoliv jiné fakulty. Měla jsem zájem o zjištění odpovědi na tuto otázku, a proto jsem se rozhodla zvolit si právě takové téma.

Po prostudování samotného pojmu spiritualita jsem si za svůj cíl stanovila především zjistit, jestli na fakultě převládá spiritualita náboženská, materiální nebo jakákoliv jiná, tyto pojmy budou blíže vysvětleny v teoretické části této práce. V mém původním plánu bylo udělat výzkumné šetření za pomoci uzavřeného dotazníku. To jsem však nakonec změnila a zvolila jsem metodu otevřených i uzavřených, abych tak mohla lépe poznat a pochopit spiritualitu jednotlivých studentů. Dotazník se budu následně snažit rozeslat mezi všechny studenty Teologické fakulty.

Cílem této bakalářské práce je tedy zjistit jaká je spiritualita studentů Teologické fakulty. K dosažení cíle jsem použila dotazníkové šetření.

Ve své práci se primárně zaměřím na spiritualitu, protože je jejím hlavním tématem a je tedy důležité si tento pojem, i když je velmi subjektivní, nějak vymezit. Nejprve se však pokusím vymezit pojmy, které jsou se spiritualitou spojovány, dále se budu věnovat samotné spiritualitě a také její křesťanské historii v Čechách. Následně se pokusím nastínit rozdíl mezi běžnou a křesťanskou spiritualitou. V neposlední řadě věnuji kapitolu definování vlastní spirituality. Následně se pokusím shrnout všechny důležité poznatky o spiritualitě z teoretické části, které by mohly být nápomocné v části praktické a mohly by tak pomoci k lepšímu pochopení vnímání spirituality respondentů. Krátkou kapitolu budu také věnovat Teologické fakultě, na které svůj výzkum provádím. Vzhledem k tomu, že je tedy součástí této práce, přijde mi důležité ji alespoň v krátkosti představit. Dále se zaměřím na kvalitativní výzkum a poslední kapitoly následně věnuji samotnému výzkumu spirituality studentů a vyhodnocení dotazníkového šetření.

1 Vymezení pojmů

První kapitola této práce věnuje pojmům *náboženství*, *religiozita* a *spiritualita*, které bývají v dnešní době častokrát užívány jako synonyma. Tato kapitola je věnována krátkému vymezení jejich definic a jejich vzájemného vztahu. Snažila jsem se ukázat především na odlišnosti těchto pojmů. Pojem spiritualita však bude více rozveden v samostatné kapitole. Vymezení těchto tří pojmů, bude velmi nápomocné k vyhodnocení dotazníkového šetření. Jak již jsem totiž zmínila v úvodu, náboženská spiritualita je jednou z možných spiritualit vyskytujících se na naší fakultě, a proto je dle mého názoru nutné seznámit se nejen s těmito pojmy, ale také s jejich vztahem ke spiritualitě.

1.1 Náboženství

Hned na začátku je nutné podotknout, že pokud na náboženství nahlížíme jako na abstraktní pojem, nedokážeme nalézt pouze jednu definici. Jelikož je tento pojem velmi rozměrný a zabývá se jím mnoho dalších věd, jako je například teologie, filosofie, psychologie a další. Rozsáhlým důvodem, proč není snadné najít definici náboženství, je neshoda najít společnou bázi u všech náboženství, která by plnila stejnou funkci, měla stejnou podstatu. Náboženství tedy nemusí být nutně spojováno s Bohem či něčím posvátným, protože ne každé náboženství je zastoupeno něčím nadpřirozeným. Významný klasik obnovené české religionistiky Jan Heller uvádí, že v náboženství je klíčový vztah člověka k tomu, co v něm evokuje roli Boha. V tomto případě si pod zmíněným bohem představíme to, co je pro člověka nejvyšší normou, má pro něj největší význam nebo hodnotu, nejvíce tomu věří a je tomu zavázán. Takto vymezený pojem nám říká, čím pro nás náboženství je. Vytyčená definice se nazývá substanční a je typická pro většinu tradičních náboženství.¹

Náboženství je vnímáno jako předmět religionistiky, také bere v potaz právo každého odborníka na to, aby si našel svoji definici pro náboženství. Dle Pavla Říčana je však platná, byť neformální definice, která vychází z křesťanství jako vzorového náboženství, přesto doporučuje spoléhání na kontext, dle kterého můžeme tento pojem chápat v aktuální situaci.²

---

¹ Srov. ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství a spirituality*, s. 34

² Srov. Tamtéž, s. 33

1.2 Religiozita

Dříve než se dostaneme k pojmu spiritualita, je důležité si definovat pojem religiozita, který má stejně jako náboženství či spiritualita velké možnosti různých vymezení.

Religiozita pochází z latinského slova *religiosus*, které by se dalo přeložit jako zbožný nebo posvátný. Je odvozeno od latinského slova *religio*, které je překládáno jako náboženství, ale také jako ohled, svědomitost nebo dbalost. Je však velmi důležité tyto slova vzájemně nezaměňovat, jelikož náboženství odkazuje na Boha či bohy a více je vystihuje. Doslovně bychom *religio* mohli přeložit jako *znovu vázat*, to by odkazovalo na zpětnou vazbu nejen člověka a Boha, ale i jeho okolí.³

Religiozita bývá chápána jako osobní a pozitivní vztah jedince k náboženství, obsahující souhrn jevů, počítaje s různými formami myšlení, konání a prožívání. V tomto vymezení nalezneme také postoj k náboženskému myšlení, které se následně projevuje v samotném vlastním hodnotovém systému.

Dále bychom religiozitu mohli vnímat jako jednání a chování na základě určitého náboženského prožitku, protože je většinou chápána v rámci učení institucí a vším s nimi spojené jako například rituály, posvátné knihy aj.⁴

1.3 Spiritualita a její vztahy s religiozitou a náboženstvím

V následujících podkapitolách se tato práce bude věnovat přiblížení vztahu mezi spiritualitou a náboženstvím a také vztahu mezi spiritualitou a religiozitou. Záměrem těchto kapitol není pouze rozlišit tyto pojmy, ale také poukázat na jejich podobnost.

1.3.1 Spiritualita a náboženství

Určit jaký je poměr mezi spiritualitou a náboženstvím není snadné. Mnoho dnešních autorů se snaží najít tento rozdíl, ale je to obtížné především z důvodu dvou pohledů na jejich vztah.

První pohled vnímá spiritualitu jako součást náboženství. V tomto vztahu se autoři domnívají, že je náboženství, vzhledem ke svému většímu rozsahu, nadřazené spiritualitě. Dle tohoto tvrzení náboženství zahrnuje spiritualitu jako své jádro a funkci. Druhé pojetí tohoto vztahu je naprosto odlišné, protože tvrdí, že širším pojetí má spiritualita, která nám ukazuje svoji různorodost. Náboženství je zde tedy jednou

---

³ Srov. NEUBAUER, Z. *Přímlyvce postmoderny*, s. 12

⁴ Srov. ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství a spirituality*, s. 43

z možností projevu různorodosti spirituality. Vzhledem k obtížnému vztahu mezi náboženstvím a spiritualitou se většina dnešních autorů tomuto vztahu vyhýbá za pomoci dvojsloví spiritualita/náboženství či spirituálně-náboženský.⁵

1.3.2 Spiritualita a religiozita

Spiritualita byla dříve především v západní společnosti používána jako synonymum religiozity. Takto užívána byla k tomu, aby západní společnost projevila svůj vzdor k náboženskému životu. Dle Vojtíška, Duška a Motla je religiozita spojovaná s pojmy strnulost, nepraktičnost a omezování. Na druhé straně pak dle autorů stojí spiritualita, která je více tvořivá, individuální, spojována se zážitky a tak dále. V tomto pojetí by se tedy dalo říci, že ze spirituality můžeme čerpat především v sekci sebepojetí, a to i bez jakékoli znalosti náboženství. Spiritualita nám také určuje hodnoty a potřebu po smyslu života a světa.⁶

---

⁵ Srov. ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství a spirituality*, s 42-45

⁶ Srov. VOJTÍŠEK, Z., DUŠEK P. a MOTL J. *Spiritualita v pomáhajících profesích*, s 15-22

2 Spiritualita

Po seznámení se s pojmy náboženství, religiozita a jejich vztahem se spiritualitou věnuje tato práce následující kapitoly svému hlavnímu tématu. Spiritualitě samotné, kterou je potřeba vymezit, abychom lépe pochopili myšlenky respondentů dotazníkového šetření. K pojmu spiritualita se však také pojí mnoho dalších pojmů, jako například Písmo svaté, transcendence a další, kterým se budou věnovat v následujících podkapitolách.

2.1 Vymezení pojmu

Najít přesnou definici pojmu spiritualita je stejně obtížné jako vymezit například pojem správné rozhodnutí. Jedná se o něco, na co často nahlížíme velmi subjektivně, něco, co nemůžeme změřit ani se na to nikterak podívat, proto se mnohé definice od sebe liší. Jelikož je naše společnost často tvarována křesťanstvím, ráda bych se na spiritualitu podívala nejprve z tohoto pohledu. Je však nutné podotknout, že v dnešní době není spiritualita čistě křesťanskou záležitostí, ale je to něco, na co má nárok každý jedinec bez ohledu na jeho víru či vyznání. Zkrátka na ni má nárok každý, kdo je ochotný nahlížet na neznámost své existence a aktivně se snaží žít, jak mu svědomí dovolí. Ve spiritualitě se často setkáváme s otázkou po významu a záměru života. Věřící lidé tento význam nacházejí v Bohu. U lidí nevěřících se poté setkáváme s nastavováním si průběžných cílů a hodnot, kterých se v průběhu života snaží dosáhnout.⁷

Pro začátek je také potřeba zmínit, že u definování pojmu spiritualita je především nutné vycházet z celého lidství. Jak již bylo řečeno, spiritualitu je velmi těžké uchopit, proto bych se ráda věnovala více podobám. Ke komplexnímu pochopení spirituality je potřeba citově se odprosit od souhlasu či nesouhlasu s jakoukoliv definicí, záměrem této práce totiž není hodnotit jednotlivé podoby spirituality.

V současné době se na spiritualitu čím dál častěji nahlíží jako na samovolný jev duchovního života, který je nedílnou součástí jedinců, kteří ji prožívají. Důležitou roli v rozdílných prožitcích hrají sociokulturní aspekty a typologie účastníka jako je například věk, pohlaví, temperament a tak dále.⁸ Spiritualita je však také vnímána jako individuální zkušenost, která je v dnešním světě velmi ovlivňována médií, které na jedince mají, díky svým různorodým zprávám, obrovský vliv. V tomto případě

---

⁷ Srov. DE FIORES, Stefano a Tullo GOFFI. *Slovník spirituality*

⁸ Srov. STRÍŽENEC, M. *Novšie psychologické pohľady na religiozitu a spiritualitu*, s 39-43

potřebuje člověk najít jakési zklidnění, ke kterému mu pomůže živá spiritualita, živý zážitek.⁹

Na spiritualitu se dá také nahlížet jako na prožitkové jádro náboženství, na které však v druhé polovině 20. století začalo být nahlíženo americkými „duchovními hledači“ jako na protiklad religiozity.¹⁰

V posledních letech se často setkáváme s úpadkem víry v Boha, lidé častokrát upřednostňují jako svůj „idol“ věci, které jsou spojené s dnešní dobou a jsou pro ni důležité, jako například kapitál. Smysl spirituality však také můžeme naleznout ve zproštění se pozemských věcí, které udržují našeho ducha při zemi. Aby jedinci v tomto případě mohli poznat skutečnou svobodu je potřeba odpoutat se i sama od sebe. Jednodušeji řečeno, není důležité zavrhnout pozemské věci, ale nenechat se jimi naprosto spoutat a hledat mezi nimi svou svobodu.¹¹

V současnosti se vyskytuje nesmírné kvantum možných definic pro spiritualitu. Definice však stále nejsou stabilní a pořád zde existuje místo k její případné formulaci. Spiritualita bývá častokrát vztahována k osobnímu zážitku svátosti a k řešení existenciálních problémů, jako je například hledání jistoty, smyslu života či transcendentence.¹²

2.2 Spiritualita a duch

Pojem spiritualita pochází z latinského slova *spire*, což v překladu znamená dýchat. Často se také setkáváme s překládáním slova *spiritus* jako duch, dech nebo jako vzduch. Jelikož je pojetí slova spiritualita vázáno na pojetí slova duch, je potřeba věnovat se vymezení různých koncepcí ducha, z kterých vyplívají různé koncepce spirituality.¹³

Jedna z prvních koncepcí, typická pro Platóna; je vnímání ducha jako neúprosného protikladu s tělem. Toto dualistické pojetí nám nadále brání hovořit o spiritualitě ve vztahu se společenským životem. Další pojetí je velmi teologicky vymezené, je ryze křesťanské, jelikož se vztahuje k Duchu jako ke třetí božské osobě. Třetí pojetí vnímá

---

⁹ Srov. CUSKELLY, E. J. *Současná spiritualita: Duchovní život z hlediska moderní psychologie*.

¹⁰ Srov. ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství a spirituality*, s. 11

¹¹ Srov. ALTRICHTER, M. *Příručka spirituální teologie*

¹² Srov. STRÍŽENEC, M. *Psychologické aspekty spirituality. Československá psychologie*, 2001, roč. 45 č. 2 s. 118-126

¹³ Srov. DE FIORES, Stefano a Tullo GOFFI. *Slovník spirituality*, s. 904

ducha jako zásadu, která není nijak nepřátelská, ale je doplňující. Díky tomu si můžeme všimnout vztahu mezi duchovním a duševním.¹⁴

Jedním ze základních vnímání spirituality je pohled z antropologického hlediska, kde je kladen zřetel na jednotu duše, těla a ducha. S těmito třemi složkami se setkáváme již ve druhém a třetím století. Duch je v tomto případě složkou člověka, která má touhu po přesahu, nadpřirozenu, modlitbě. V dnešní době se jen ojediněle setkáme s odmítáním duchovní dimenze. Tento rozměr nalezneme již ve středověkých antropologických filozofických spisech. Člověk neustále svádí vnitřní boj mezi tělem a duchem, kdy ve svém nitru touží po nesmrtelnosti či posmrtném životě, zároveň je mu však jasná jeho pomíjivost.¹⁵

2.3 Spiritualita a Písmo svaté

V tomto pojetí je důležité na začátku zmínit, že v případě Písma svatého nelze pouze číst, ale měli bychom se pokusit propadnout do Pánova života. V případě Písma svatého nejde jen o pouhou znalost příběhů a stránek, ale jde především o naše žití na maximum, které je možné pouze za účasti Božího slova. Právě ona četba je spojená s tím, co nám chce nyní oznámit Pán. Vše, co Bůh stvořil je dokonalé a my musíme do této dokonalosti dospět.

„Tady je bazální presumpce našeho života: Bůh má náš život v rukou a směřujeme k dobru“¹⁶

Musíme si zde uvědomovat si přítomnost Pána a jeho vliv a to, že svět je plný protikladů dobra a zla. Pokud mluvíme o spiritualitě Písma svatého, neměli bychom jen přeříkávat biblické příběhy. Abychom jim mohli lépe porozumět potřebujeme mít vlastní empirii s Duchem v nás. Touto empirií je myšleno být naladěni na stejného Ducha, který se vyskytuje v Písmu svatém. Za předpokladu, že budeme chápat náš duchovní život v souvislosti s Písmem svatým je možné nelézt více variant naší spirituality. Spiritualitu nemusíme vnímat jen v souvislosti s naší osobou, ale můžeme se, a především bychom se měli, těšit ze spirituality druhých. Ježíš také myslel na ostatní při svém jednání, například při rozdělování Chleba života. S novým náhledem na Boha se dozvídáme, že Bůh se s námi účastní i méně příjemných situací.¹⁷

---

¹⁴ Srov. DE FIORES, Stefano a Tullo GOFFI. *Slovník spirituality*, s 904

¹⁵ Srov. Tamtéž, s. 904

¹⁶ ALTRICHTER, M. *Krátké dějiny křesťanské spirituality*, s. 24

¹⁷ Srov. Tamtéž, s. 24-31

2.4 Spiritualita a transcendence

Pojem transcendence si téměř každý, i obyčejný laik, představí jako něco, co převyšuje naše lidství. Najít jednotnou definici je však velmi obtížné a mnozí autoři se v definování tohoto pojmu, byť občas jen v malých detailech, liší. Zkušenost s transcendencí však často bývá popisována jako pocítění mystéria, které přesahuje člověka a zároveň ho naplňuje údivem. V tomto případě máme také pocit, že jsme zapleteni do něčeho, co nás několikanásobně převyšuje. Jednou z možných definic transcendence je její popsání jako něčeho tajuplného, které je všude přítomné a prožíváme to, když vyjdeme za sebe sama.¹⁸

Transcendence, je stejně jako spiritualita, velmi individuální pojem a je tedy každým jednotlivcem vnímána jiným způsobem. Na každou osobu má tedy odlišný vliv, působí na něj v odlišných situacích. O transcendenci se dá také hovořit ve vztahu s existencí „jiných světů“, v tomto případě je také nutné vyzdvihnout nefalšovanost prožitku. Jedinec s jakýmkoliv duchovním prožitkem, ať už náboženským či nikoliv, o jeho pravosti nepochybuje a však člověk bez takovéto zkušenosti jí jen těžko uvěří a bude pochybovat o její pravosti. V souvislosti s touto definicí je uváděný také popis oněch prožitků (komplexnost, verbální nepřenositelnost, nedefinovatelnost, jedinečnost a intencionální zaměření). U transcendence se setkáváme s jedním zásadním problémem, a to s nemožností verbálního předání. Především kvůli nedostatečné jazykové zásobě v návaznosti na duchovní zážitek, ale také kvůli skepsi jedinců, kteří se s duchovním zážitkem ještě nesetkali.¹⁹

2.5 Spiritualita Východu moderní doby

Východní spiritualita je spjata s církevní tradicí Řecka, Ruska, blízkého Východu a dalších hojně vznikajících nezávislých přístupech. V této spiritualitě je jedním ze základních pilířů definice těla, duše a ducha, a to bez ohledu na to, jak je to svízelné. Samotným Duchem jako Boží osobou je pak naše přirozenost zbožšťována. I přes náročný vývoj tohoto směru můžeme po mnohá léta sledovat, že hlavní roli zde vždy hraje spojující exprese srdce.

Významným jevem je zde také Hora Athos, která se se svou výškou, okolo dvou tisících metrů, nachází nad Egejským mořem. V tomto místě nenalezneme žádné ženy,

---

¹⁸ Srov. DE FIORES, Stefano a Tullo GOFFI. *Slovník spirituality*

¹⁹ Srov. JIRÁSEK, I. *Prožitek a možné světy*, s. 50-52

ale od šestého století pouze mnichy. Důležitým pojmem je zde řecký výraz označující lásku ke kráse nebo dobru, tedy pojem *Filokalie*, pod kterým nalezneme soubor příkladů východní spirituality. Mezi významné představitele můžeme zařadit Teofana Zatvornika, biskupa, který odešel do poustevny, kde neúnavně odpovídal na otázky všech, kteří chtěli obohatit svůj duchovní život, či Serafima Sarovského, který „...se uzavřel pro Pána v Pánu“.²⁰

Mezi osobnosti ještě můžeme zařadit například Ignatije Brjančaninova, který byl prvním soukromě vyučeným teologem.²¹

---

²⁰ ALTRICHTER, M. *Krátké dějiny křesťanské spirituality*, s. 134

²¹ Srov. Tamtéž, s. 130-138

3 Křesťanská spiritualita v Čechách

Spiritualita neexistuje jen v české kultuře, ale je součástí jakéhokoli náboženství či vyznání. Jak již bylo zmíněno na začátku práce, se spiritualitou se setkává každý z nás, ať jsme nábožensky založení či nikoli. Proto je nedílnou součástí této práce alespoň krátce představit dějiny spirituality na našem území a také významné osobnosti ovlivňující její fungování po celá staletí.

Počátky české spirituality je téměř nemožné jakkoli vymezit, a to především proto, že jsou velmi nejednoznačné. Tento problém však nepanuje pouze u nás, ale setkáváme se s ním v každé kultuře. Pro pochopení našich dějin, není až tak důležitý samotný pojem spiritualita, určující je zde spíše vztah k Pánu, který je velmi podstatný pro pochopení smyslu dějin. Je však podstatné zmínit, že je potřeba tento vztah nebrat jako jediný a naprosto přesný zdroj informací. Pro křesťanskou spiritualitu byl velmi důležitý Cyril a Metoděj, protože byli u zrodu našich dějin, vymysleli famózní abecední systém, a také se snažili o spojení naší a Západní kultury. Je více než jisté, že spiritualita se nezačala formovat s jejich příchodem do naší země, jejich příchod ji však významně ovlivnil. Následující podkapitoly budou proto věnovány Cyrilu a Metodějovi a také dalším významným osobnostem.

Nejprve však považuji za důležité v krátkosti představit křesťanskou spiritualitu, která neodmyslitelně patří ke kultuře České země. Vyvíjení křesťanské spirituality se datuje přibližně devátého století a v jejich začátcích na ni do jisté míry působily vlivy pohanství, které až do vzniku mnišství bylo součástí žití většinové společnosti. Na začátku druhého tisíciletí měl sám vývoj mnišství vliv na formování české spirituality. V této době má samotný duchovní život kořeny ve světském životě a mnišství. Od čtrnáctého století se setkáváme se snahou o protesty směřované proti církevním zákonům. Velký vliv mělo na Českou spiritualitu období první republiky. Opomenut nemůže být ani obrovský vliv druhé světové války, který uzemňuje spiritualitu, která není spojována s křesťanstvím a postupně se tak do čela dostává osvícenská spiritualita. Později se do popředí dostává člověk a jeho chápání sebe sama spolu s jeho zkušenostmi. Ve dvacátých letech 20. století poté opět narůstá pozornost směrem ke svátosti a spiritualitě. Po revoluci se shledáváme s možností objevení nových způsobů, jak vnímat nejen spiritualitu, ale i náboženství. V posledních letech se velmi často setkáváme s úpadkem náboženství a do popředí se dostávají materiální hodnoty.²²

---

²² Srov. ALTRICHTER, M. *Otázky české spirituality*, s. 15-31

Před tím, než začnu věnovat pozornost osobnostem, které měli veliký vliv na naši spiritualitu, bych ještě ráda zmínila významnou roli renesance pro naši spiritualitu. Renesance nabádala člověka ke kladení otázek, na které mnohokrát neexistuje odpověď. Člověk však nedokáže žít v neustálých otázkách, proto baroko přichází s novým řešením.²³

3.1 Cyril a Metoděj

Cytil se narodil se jménem Konstantin a je významnou osobou mezinárodního rozměru.

„...zdají se mu hutné sny.“²⁴

Podle Altrichtera tyto sny nejsou pouze výplody jeho fantazie, ale jsou souborem symbolů a idejí, které jsou náznakem něčeho, čím se musí začít zaobírat. Jedním stále se opakujícím snem, je sen o nádherné Sofii, která symbolizuje moudrost, ta ho nakonec provází celým životem. Jeho životní motem se poté stalo, že moudrost je předána skrze osobní setkání. Cyril je znám také pro své jazykové nadání. Nejen že uměl mnoho cizích řečí, ještě navíc díky své jazykové orientaci přišel na to, co je důležité pro život. *„Seznal, že to má být krásné slovo. A slovem buď zraníme, nebo povzbudíme“²⁵*

Byl také zastáncem toho názoru, že za pomoci knih rozvineme porozumění Boha, ale i ostatním náboženstvím, které Boha vnímají odlišně. K Cyrilovi neodmyslitelně patří jeho bratr Metoděj, u kterého by se dalo říci, že byl povahovým opakem svého bratra. Metoděje můžeme také znát jako biskupa Velkomoravské říše, kterým se stal v devátém století. Je velmi důležité zmínit, že Metoděj nebyl jen bratrovým komparzem, jak by se některým mohlo zdát, ale byl mu naprosto rovným partnerem.²⁶

3.2 Významné osobnosti historie české spirituality

Tato kapitola je věnována osobnostem, které svými činy významně ovlivnily křesťanskou spiritualitu na českém území. Mezi osobnostmi nejsou pouze světci, ale i osobnosti historické.

První svatý, kterému se práce v této kapitole věnuje je Václav, o kterém by se dalo říci mnohé. Pro svou práci jsem však vybrala fakt, že neoplácel zlo zlem a také jeho schopnost rozlišit, co je potřeba v určité situaci udělat. Altrichter ve své knize zmiňuje,

---

²³ Srov. ALTRICHTER, M. *Otázky české spirituality*, 15-31

²⁴ Tamtéž, s. 168

²⁵ Tamtéž, s. 164

²⁶ Srov. Tamtéž, s. 165-190

že svatý Václav neopětoval zlu zlem, ale i přesto ve chvíli, kdy byl napaden se bránil. Na závěr je potřeba zmínit, že se snažil o sjednocení všech národů, českých i nečeských.

Mezi další významné svaté pro naše dějiny patří svatá Ludmila, během jejího života se zrodily počátky pokřesťanských Čech. Chronologicky další v pořadí je svatý Vojtěch, který byl biskupem a do Čech vnesl benediktskou spiritualitu. U zmínky o svatém Prokopu jsem vybrala jeden citát: „*Vzpomínka na něj necht' je postrachem oněm zlým,*“²⁷ V souvislosti se svatým Prokopem je důležité zmínit i mučedníka Hrozanta, který byl stejně jako Prokop zastáncem hodnotného řeholního bytí, odlišnost je však v jejich vnímání. Prokop klade důraz na titěrnou práci na poli, Hrozant zase na odpovědné dílo.

Karel IV. byl podle Altrichtera dobrým panovníkem a za jeho úspěšným panováním nestojí pouze jeho schopnosti jako vladaře a konexe s vlivnými politiky, ale také požehnání od samotného Pána, který Karla střežil. Jeho požehnání později zabránilo několik faktorů, jako jeho syn Václav či politická vypočítavost při vdávání vlastních sester a dcer, která odsunula jeho snahu připravit svého nástupce až na druhé místo. Autor tvrdí, že tato informace může být spíše spekulací než pevně doložitelným faktem.

Vnímavým sledovatelem tohoto děje byl Tomáš ze Štítného, který si za svou profesi zvolil učení všech, kteří za ním dobrovolně přicházeli ze svými otázkami a s láskou k Bohu.

V dějinách spirituality je důležitou osobností jedna z obětí politického dění své doby Jan Nepomucký. Velký význam v jeho životě je, že si zvolil bránit Boží věci před povrchními nabídkami. Historicky další významnou osobností pro českou spiritualitu je Jan Hus. Přesuneme-li se historicky o několik stovek let dále, až k počátkům národního obrození, najdeme zde Bohuslava Balbína. Jeho rétorická skripta se používají na univerzitách téměř po celém světě. Mezi jeho významná díla patří Obrana jazyka, kde hlavním zůstává slovo Písma.

Mezi jednu z posledních, ale ne méně důležitých osobností, patří Jan Amos Komenský, který je osobností známou všem Čechům, ale i vzdělanějším cizincům.²⁸

---

²⁷ ALTRICHTER, M. *Otázky české spirituality*, s. 173

²⁸ Srov. ALTRICHTER, M. *Krátké dějiny křesťanské spirituality*, s. 165-190

4 Běžná a náboženská spiritualita

Spiritualitu můžeme členit na dva typy. Tyto typy budou velmi důležité pro určení, která spiritualita na fakultě převládá. Prvním druhem je náboženská a tím druhým je tak zvaná „nenáboženská“/běžná spiritualita. Abychom pochopili, který z dvou druhů je přisuzován naší vlastní spiritualitě, je potřeba nejprve pochopit, co je naším posvátnem.²⁹

Běžnou spiritualitu chápeme jako zážitky, které nemají žádnou spojitost s jakoukoliv církevní institucí. V tomto druhu spirituality můžeme chápat jako naše posvátno například vesmír, přírodu anebo popud vycházející z našeho nitra.

Řičan ve své publikaci uvádí tři zásadní činitele, kteří se zásadně podílí na prosazování běžné spirituality. Prvním z těchto činitelů je „chemická“ mystika. Pod tímto pojmem si můžeme představit úkazy způsobené halucinogeny, či jinými substancemi umístěnými do krve. Dalším činitelem je požadavek „politické korektnosti“. V náboženské spiritualitě se můžeme velmi často setkat s nepochopením při uplatňování různých duchovních zásad ve chvíli, kdy jsou v souvislosti s konkrétním náboženstvím. Spiritualita však bývá přijímána bez potíží. Posledním třetím činitelem je obrana autonomie oboru. Pokud hovoříme o nenáboženské spiritualitě, projevujeme tím odstup od prosazování nějakého náboženství.³⁰

Jedním z dalších autorů, který se této problematice věnuje je Thomas Moore, který klade důraz na to, že spiritualita není jen čistě náboženskou otázkou. Velký význam dává spiritualitě v každodenních činnostech, kdy jde hlavně o to, abychom si našli ve všedním životě smysl. Upozorňuje také na nezbytnost rituálů a mýtů. Spiritualita dle něj má však také kapacitu nejen pro dobro, ale i pro zlo.³¹

---

²⁹ Srov. STRÍŽENEC, M. *Psychológia náboženstva*

³⁰ Srov. ŘIČAN, P. *Psychologie náboženství a spirituality*, s. 52

³¹ Srov. MOORE, T. *Kniha o duši: pohled hlubinné psychologie a spirituálních tradic na problémy všedního života*.

5 Vlastní spiritualita

Najít vhodnou a jednotnou definici pro spiritualitu je velmi obtížné, jelikož je to pojem velmi individuální a každý spiritualitu vnímá jinak, dalo by se tedy říci, že kolik je osobností, tolik je definic spirituality. Rozhodla jsem se proto věnovat se v této kapitole popisu představení vlastní spirituality, jako pojmu, který ještě nutně nemusel být nijak definován. Před začátkem definování bych ještě ráda zmínila, že při hledání spirituality je nutné vycházet z pouze z nás samých.

Podle Atrichtera je při vymezení vlastní spirituality nutné vycházet z velmi osobní znalosti daného člověka. Musíme si dopředu také uvědomit, jak na tom s naší vlastní spiritualitou vůbec jsme, jestli ji máme vymezenou, jestli ji známe a víme o ni. Pokud jsme splnili první dva body, a to tedy znalost osoby, popřípadě nás samých a „hranice“ spirituality, kterou se snažíme definovat, měli bychom si udělat krátkou mapu významných životních bodů, která bude sloužit k poznání vnitřních souvislostí a k bližšímu pochopení. Dalo by se říct, že tato mapa nám bude sloužit jako jakási pomyslná červená nitka, která nás provede dějem spirituality.

Jak již jsem zmiňovala při samotném vymezení pojmu, spiritualita není jen křesťanskou záležitostí, ale je velmi subjektivní a v dnešní době často materiálně založená, i když si to vždy neuvědomujeme. Proto by nám tato krátká, ale i přesto důležitá kapitola mohla pomoci k tomu, abychom si začali uvědomovat, jaký význam pro nás spiritualita má.³²

---

³² Srov. ALTRICHTER, M. *Krátké dějiny křesťanské spirituality*, s. 191-195

6 Současné přístupy spirituality

6.1 Přístup k náboženské spiritualitě

V současné době se čím dál častěji setkáváme s úpadkem vlivu církve, a to nejen v Čechách, ale i v zahraničí. Také se mnohokrát setkáváme s jevem, že ženy se k náboženství hlásí mnohem častěji než muži. Nejednou se tak setkáváme s jevem, že lidé místo víry v Boha upřednostňují víru v „něco, co je nad námi“. V návaznosti na tyto jevy se objevuje prostor pro vznik mnohých sekt. Toto vše se dostalo do pohybu díky vývoji naší doby, a to nejen po stránce vědy, ale i lékařství a psychologie. Zasluhou těmto a dalším oborům dostáváme zcela nový pohled na člověka. Vše je také ovlivněno ekonomickou situací nejen globální, ale především ekonomickou situací jedinců, kteří jsou s její pomocí mnohdy nuceni uzavřít se před společností a společenskými aktivitami. Přes všechny tyto aspekty však většina lidí stále touží po obnovení sociálních vazeb, což je však mnohdy doprovázeno ztrátou starých idejí.³³

6.2 Zdroje současné spirituality

V současné době se setkává s mnoha zdroji pro formování spirituality. Díky pokroku společnosti a umožnění vnímání celého světa je pro dnešní spiritualitu netypické, že je formována pouze jedním náboženským zdrojem, ale naopak čerpá z mnohých. S úpadkem církve se čím dál častěji setkáváme se zdroji obyčejnými, které nejsou spojovány s náboženstvím.

Zdrojem dnešní spirituality jsou tak naprosto všední věci, které nás, ale v našem životě významně ovlivňují jako je například filmová postava, vliv médií či oddanost naší společnosti. S posvátnými rituály se mnozí nesetkávají v posvátných chrámech, ale při sportovních utkáních, promociích, svatbách či pohřbech. Potřeba vyvolávající spiritualitu také bývá uspokojována prožitkem různých velmi citových zážitků.³⁴

V současnosti se také můžeme setkat s modelem spirituality, který je podnícen sedmi dimenzemi posvátného religionisty Niniana Smarta. Zde najdeme popis vztahu člověka k posvátnu. Nejprve je vymezení pojmu předpokladů ve smyslu postoje člověka ke světu v rámci antropologie a teologie. Na základě projevených předpokladů vzniká druhá rovina, kterou jsou osobní nebo společenské obřady, ty jsou ztvárněním osoby

---

³³ Srov. SHELDRAKE, P. *Spiritualita a historie: úvod do studia dějin a interpretace křesťanského duchovního života*, s. 8-10

³⁴ Srov. VOJTÍŠEK, Z., DUŠEK P. a MOTL J. *Spiritualita v pomáhajících profesích*, s. 27-29

k posvátnému. Mohou mít mnoho podob jako jsou například různé rituály, meditace, modlitby a mnoho dalších. Jako další rovinu vnímáme posvátné normy a hodnoty, které jsou nám nadřazené. Dále je pak vyprávění různých mýtů a legend. Následují spontánní nebo organizované spirituální setkání nebo zážitky s posvátnem. Jako další rovinu máme společenství, díky kterému si předáváme duchovní zážitky. Poslední rovinou je tvořivost, jejíž předměty mají předpoklad stát se pro někoho posvátným.³⁵

Z výše uvedeného je více než očividné, že spiritualita nebývá vnímána jako celek, který zasahuje do celé osobnosti člověka, ale jako soubor vzájemně se ovlivňujících malých celků.

---

³⁵ Srov. VOJTÍŠEK, Z, DUŠEK P. a MOTL J. *Spiritualita v pomáhajících profesích*, s. 19-22

7 Shrnutí pojmu spiritualita

Spiritualita má díky své individualitě mnoho definic a častokrát je na ni nahlíženo subjektivně. Mnohé definice jsou tak ve své podstatě stejné nebo naprosto odlišné. Ani v dnešní době neexistuje jednotná definice, a existuje jich nespočet. Jednoduše by se dalo říci, sto lidí, sto definic spirituality. Častokrát je však definice spirituality vztahována k osobním zážitkům svátosti či k řešení existenciálních problémů.

I přesto, že se v naší historii se setkáváme především s křesťanskou spiritualitou, není v dnešní době spiritualita pouze otázkou náboženství. Nárok na ni má každý, bez ohledu na jeho vyznání. Spiritualita je úzce spojována s otázkou významu člověka. Pokud bychom chtěli definovat nebo pochopit naši vlastní spiritualitu, je nutné vycházet pouze z nás samotných. Ve chvíli, kdy chceme pochopit spiritualitu někoho jiného je nutné vycházet z celého jeho lidství. Nejlepší je vycházet z osobní znalosti jedince. Dobré je si dopředu uvědomit, jaká je naše vlastní spiritualita a jak ji vnímáme, dříve, než začneme hodnotit spiritualitu někoho jiného. Důležité je také zmapování významných okamžiků života jedince, které by mohli ovlivnit vnímání jeho spirituality hodnotiteli znalost těchto okamžiků pomůže k lepšímu pochopení aktuální spirituality.

V současnosti se setkáváme s vlivem médií na spiritualitu jedince. V dnešní době jsou pro určení spirituality důležité sociokulturní aspekty a typologie jedince, vzhledem k její individualitě. Vzhledem k poklesu vlivu víry v posledních letech se u jednotlivců do popředí dostává spiritualita související s věcmi dnešní moderní doby.

Jedno z možných rozdělení spirituality je dělení na běžnou a náboženskou. Spiritualita běžná je ta, která není spojována s církví, pokud někdo upřednostňuje právě běžnou spiritualitu, distancuje se tím od jakéhokoliv náboženství. Náboženská spiritualita je pravým opakem spirituality běžné.

8 Teologická fakulta

Jelikož má práce nese celý název *Spiritualita studentů teologické fakulty*, rozhodla jsem se alespoň malou a velice obecnou kapitolu věnovat právě Teologické fakultě v Českých Budějovicích, která je neodmyslitelnou součástí tématu této bakalářské práce.

Teologická fakulta má ve městě České Budějovice dlouholetou tradici, kterou sahá až do 19. století. Vznikla jako součást Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích v roce 1991, v návaznosti na kulturní a vzdělávací tradici vyššího teologického a filosofického studia. Na Teologické fakultě nalezneme obory, které se zaměřují na oblasti filosofie, teologie, sociální práce a také oblast výchovy, kde je dán velký důraz na hodnoty etické, sociální a křesťanské. Mimo bakalářské, magisterské a doktorské obory na fakultě nalezneme také programy celoživotního vzdělávání.³⁶

Fakulta také umožňuje studentům rozvíjet se v oblasti spirituality, a to nejen díky doktorskému studijnímu programu, který nese název Spiritualita a etika v sociální práci, ale také díky různým seminářům a přednáškám, které pořádá. V současnosti fakultu v současné době navštěvuje sedm set třicet tři studentů a jejím děkanem je doc. ThDr. Rudolf Svoboda, Th.D.

---

³⁶ Srov. TF-O fakultě. [online]. Copyright © [cit. 05.02.2023]. Dostupné z: <https://www.tf.jcu.cz/cz/fakulta/o-fakulte>

9 Praktická část

9.1 Postupy výzkumného šetření

Díky postupnému rozvoji některých metodologických škol se začaly vymezovat podklady pro kvantitativní a kvalitativní přístupy, které postupem svého vývoje začaly být vnímány jako zcela odlišné koncepce. Díky tomuto náhledu přišla první snaha o kombinování metody, která využít nejsilnější stránky z obou metod.³⁷

Jelikož je výzkum této bakalářské práce zaměřen na všechny studenty Teologické fakulty, rozhodla jsem se dát ve výzkumné šetření přednost kvantitativnímu výzkumu a metody nijak nekombinovat. Jako metodu sběru dat jsem si následně zvolila dotazník, který jsem upřednostnila před anketou či interview. Za pomoci dotazníku, mohu získat mnohem větší množství odpovědí, které budou zároveň mnohem individuálnější. Vycházela jsem z kvantitativního výzkumu, abych se mohla zaměřit na co nejvíce respondentů.

9.1.1 Kvantitativní výzkum

Kvantitativní výzkum je odvozovaný z latinského slova *quantitas*, které předkládáme jak množství. Výzkum se zabývá získáváním statických či numerických dat. Oproti kvalitativnímu výzkumu je rychlejší, jak pro výzkumníka, tak i pro respondenta, kterému nezabere mnoho času. Je zaměřený na větší množství získaných dat, která jsou následně staticky a v celku rychle zpracovaná. Výzkumní také nemůže příliš ovlivňovat respondenta a jeho názory, výzkum je tedy více nezávislý. Jedná se o výzkum explanativní tedy vysvětlující, při zpracování dat a získávání výsledků používáme do značné míry dedukci. Po zpracování dat získáváme znalost o počáteční otázce.³⁸

9.1.2 Dotazník

V dotazníku se zpravidla mohou vyskytovat otázky zaměřené k jevům vnějším či vnitřním. Pro účely mého dotazníku jsem mimo obecné otázky používala otázky kladené důraz na vnitřní jevy, jelikož je spiritualita individuálním pojmem a účelem dotazníku je zjistit každý individuální pohled na spiritualitu každého studenta, který se

---

³⁷ Srov. ŠVARÍČEK, R. a ŠEĐOVÁ K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických*, s.13

³⁸ Srov. Metodika ke zpracování závěrečné práce pro vybrané nelékařské zdravotnické obory, Lékařská fakulta Masarykova univerzita. *Informační systém* [online]. Copyright © 2019 Masarykova univerzita [cit. 05.02.2023]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/lf/js19/metodika_zp/web/pages/07-kvantitativni.html

rozhodl dotazník vyplnit. Sám dotazník je systémem dopředu připravených otázek, které jsou řazeny tak, aby na sebe vzájemně navazovaly. Při volbě dotazníkového šetření je dopředu potřeba zvážit fakt, že respondenti nebudou uvádět do odpovědi jací jsou, ale jak vidí samy sebe, díky tomu, že spiritualita není o reálném pohledu na sebe, ale o individuálním vnímání, nebylo potřeba bát se, že odpovědi respondentů budou zkresleny jejich pohledem na sebe sama. Důležité je také vědět, že získaná výzkumná data od respondentů mají omezenou dobu platnosti. Nesmíme opomenout důležitou formulaci otázek. „*Nespornou výhodou dotazníku na druhé straně je, že umožňuje poměrně rychlé a ekonomické shromáždění dat od velkého počtu respondentů.*“³⁹

Jak již jsem zmínila, dotazník se skládá z vhodně pokládaných otázek, které bývají často označovány jako položky, jelikož se v dotazníku častokrát setkáváme i s formami příkazu. Označení otázka by v tomto případě tedy nebylo vhodné. Položky můžeme rozdělovat jako položky obsahové za pomoci kterých získáváme data potřebná ke splnění cíle výzkumného šetření, a funkcionální které zdokonalují postup výzkumného šetření, sem řadíme následujících 4 položky. Kontaktní, které zpravidla nejsou určující pro zjištění cíle, ale pomáhají vytvořit pomyslný vztah respondenta s výzkumníkem a uvádějí respondenta do zkoumané problematiky. Dále sem řadíme položky funkcionálně psychologické, které se užívají k určitému odreagování respondenta ve chvíli, kdy odpovídá na více otázek týkajících se stejné problematiky, snažíme se za jejich pomoci předejít stereotypu odpovědi. Další jsou položky kontrolní za pomoci, kterých se snažíme zjistit míru hodnověrnosti získávaných dat, a to především položením jedné otázky vícero způsoby. Poslední a však neméně důležité jsou položky filtrační, které slouží k vyloučení respondentů, kterým dotazník není určený.

Kromě obsahových a funkcionálních můžeme položky také dělit na otevřené a uzavřené. Otevřené jsou ty, které nijak neurčují možnost odpovědi respondenta, určí pouze téma, ke kterému se má vyjádřit, způsob je však zcela na respondentovi. „*Nevýhodou těchto položek je právě jejich volnost, která působí obtíže při vyhodnocování.*“⁴⁰ Naopak výhodou těchto položek je možnost lépe a hlouběji pochopit respondenta, díky tomu můžeme více pochopit jeho pohled na zkoumanou problematiku. Položky uzavřené jsou poté ty, u kterých si respondent vybírá jednu z možných odpovědí, které mu průzkumník připraví dopředu. Jejich velkou předností je snazší vyhodnocení získaných dat. Jejich záporem však zůstává fakt, že nedokážeme

---

³⁹ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*, s. 158

⁴⁰ Tamtéž, s. 160

vytěžit úplný pohled respondenta na zkoumanou problematiku. Uzavřené položky můžeme rozdělit na dichotomické, které mají pouze dvě možné odpovědi, a polytomické, na které se nabízí více možných odpovědí. Další možné položky jsou polouzavřené, škálovací nebo stupnicové.⁴¹

9.2 Cíl výzkumného šetření

Pomocí dotazníkového šetření jsem se snažila přijít na to, jaká je spiritualita studentů Teologické fakulty, dotazník byl rozeslán osmi set studentům. Po celkovém prostudování spirituality jsem se rozhodla jako výzkumný cíl stanovit a zjistit jaká je spiritualita studentů Teologické fakulty. Výzkum jsem provedla za pomoci kvantitativní metody, přesněji dotazníku, který oslovil velké množství studentů.

9.3 Testovací otázky

Výzkumný dotazník se skládal celkem z dvaceti dvou testovacích otázek, z nichž osmnáct otázek bylo hlavních a čtyři byly doplňkové. V dotazníku byly použity uzavřené i otevřené otázky, otázky otevřené sloužily především k pomoci lépe pochopit respondentovu spiritualitu. Výzkumné otázky jsem přiložila do přílohy číslo 1.

9.4 Průběh výzkumného šetření

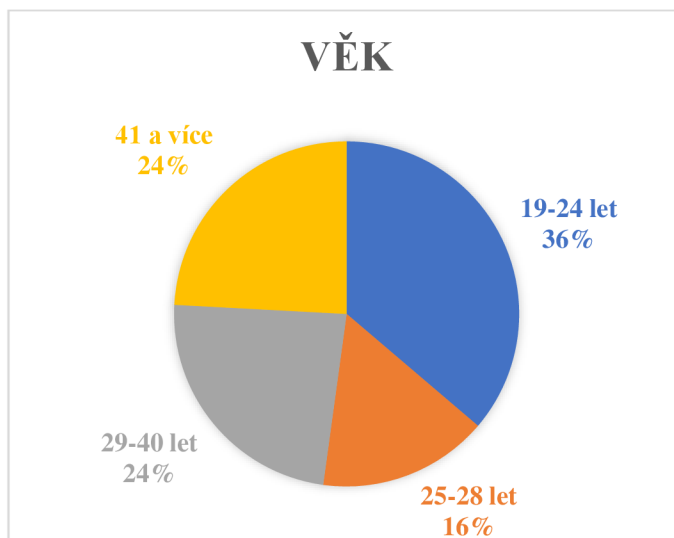
Abych získala dostatečné množství odpovědí, pokusila jsem se dotazník rozeslat mezi všechny studenty Teologické fakulty. Veškeré emailové adresy jsem si dohledávala přes portál Jihočeské univerzity. Nakonec jsem tedy rozeslala sedm set třicet tři emailů s dotazníkem. Celkem se mi vrátilo dvě stě sedm vyplněných dotazníků, návratnost tedy byla 28,2 %. Anonymita dotazníku dle mého názoru měla větší přínos. Více se totiž vyskytovaly odpovědi, které byly velmi osobní a domnívám se, že pokud by dotazník anonymní nebyl, druhy těchto osobnějších odpovědí by se vyskytovaly o dost méně. Naopak odpovědi, ve kterých někdo využil svoji anonymitu v negativním slova smyslu se téměř nevyskytovaly. První čtyři otázky byly analytické a jejich cílem bylo napomoci k lepšímu pochopení smýšlení respondenta. Otázky zjišťovaly věk (graf č.1), pohlaví (graf č. 2), formu studia (graf č. 3) a studijní obor (graf č. 4). Zbylé otázky byly zaměřeny na spiritualitu v návaznosti na teoretickou část praxe. Nadcházející část praktické práce bude zaměřena na vyhodnocení a rozbor odpovědí respondentů.

---

⁴¹ Srov. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*, s.158-162

9.4.1 Věk respondentů

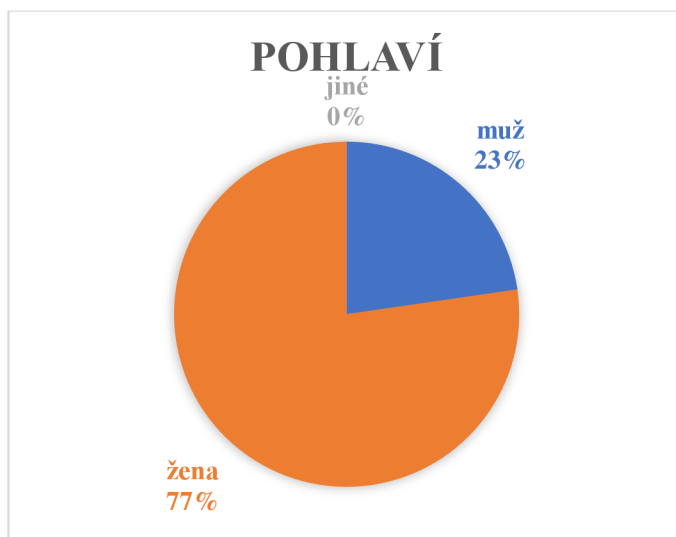
Jak je patrné z následujícího grafu, největší skupinu studentů, kteří na dotazník odpověděli, tvořili studenti ve věku 19–24 let. Tato největší skupina tvořila 36 %, přesněji tento věk označilo sedmdesát pět studentů. Další velmi početná skupina 41 let a více získala padesát hlasů a má tak o jeden hlas více než skupina 29-40 let která je však procentuálně stejně velká. Otázka na věk respondentů byla uzavřená a dotazovaní tak vybírali z možností uvedených v grafu.

Graf č. 1: věk respondentů

9.4.2 Pohlaví respondentů

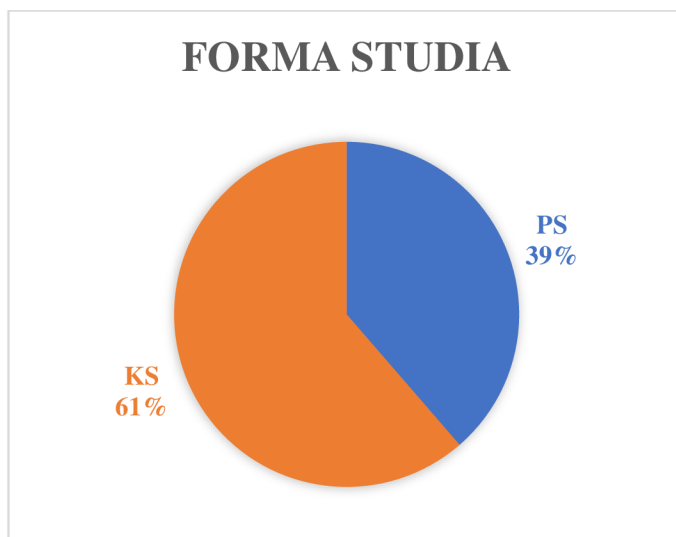
Další otázka se týkala pohlaví studentů. Respondenti si i možný výběr ze tří odpovědí vybírali jen ze dvou možností. V nadpoloviční většině odpovídalo sto šedesát žen, které tak utvořily 77 % respondentů, zbylých 33 % tvořili muži. Stejně jako u předchozí otázky se i zde jednalo o otázku uzavřenou.

Graf č. 2: pohlaví respondentů

9.4.3 Forma studia respondentů

V následujícím grafu je znázorněna otázka na formu studia, kde si dotazovaní vybírali mezi možnostmi prezenční či kombinované formy studia. Z grafu je viditelné, že většinových 61 % respondentů, tedy sto dvacet sedm jsou studenti kombinovaného studia, ostatních 39 % pak tvoří studenti prezenční.

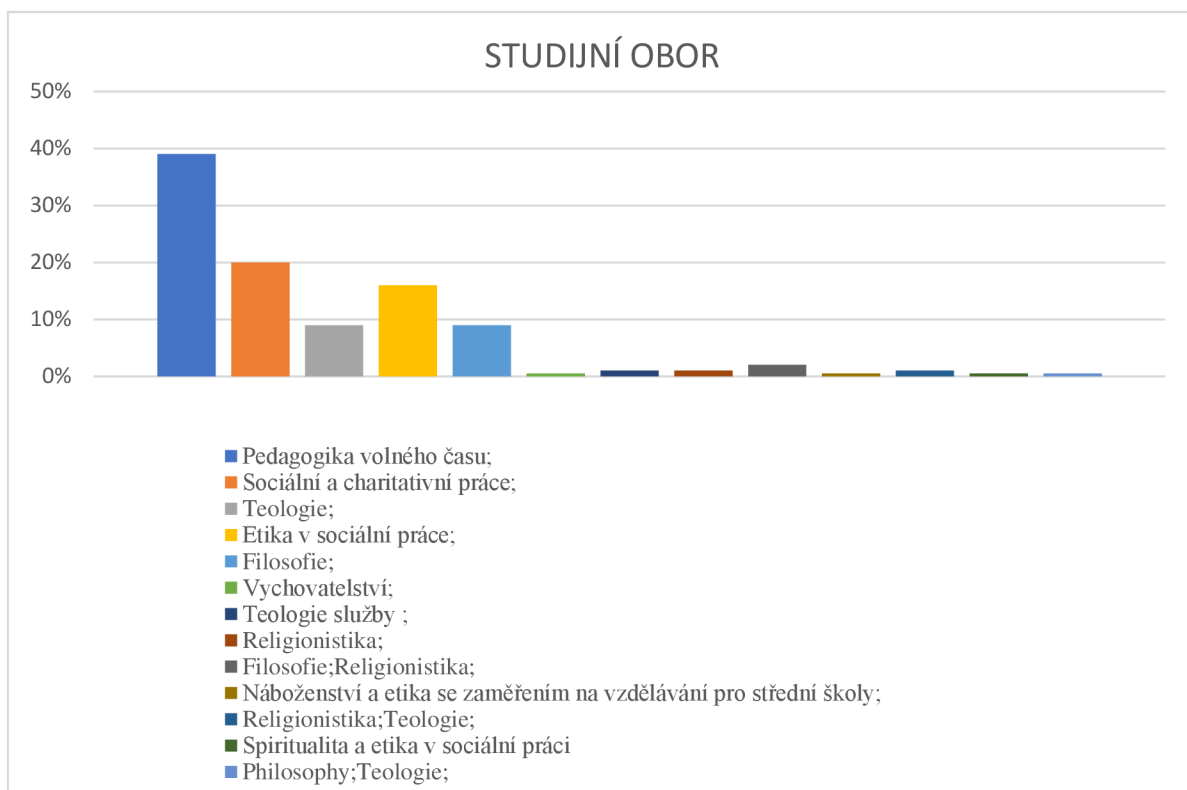

Graf č. 3: forma studia respondentů

9.4.4 Studijní obor respondentů

Další otázka byla zaměřena na studijní obor respondentů. Jak je z grafu uvedeného níže patrné, největší množství odpovídajících studentů, přesněji 39 %, je z oboru Pedagogika volného času. Celkem čtyřicet respondentů označilo obor Sociální a charitativní práce

a třicet čtyři Etiku v sociální práci. Zbylí respondenti se rovnoměrně rozmístili mezi další studijní obory uvedené v grafu.

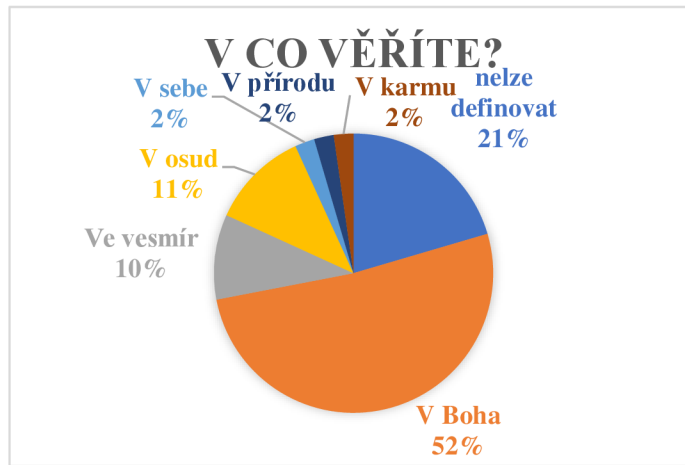
Graf č. 4: studijní obor respondentů

9.4.5 Víra respondentů

Graf číslo pět a šest se zabývá otázkou víry studentů. Nejprve v grafu nalezneme odpověď na to, zda jsou respondenti věřící a následně se dozvíme v co konkrétně věří. Graf číslo pět je vyhotoven z otázky uzavřené, následující graf je z otázky otevřené, kdy respondenti odpovídali vlastními slovy a snažili se vyjádřit v co věří. Na otázku, v co věříte odpovídalo sto třicet dva respondentů, kteří uvedli, že jsou věřící. Jak je zmíněno v teoretické části, víra není otázkou čistě náboženskou, takže v grafickém znázornění také nalezneme odpovědi jako například víru v osud nebo v přírodu, ani jedna z těchto možností v odpovědích nebyla nábožensky definována. I přes tento fakt a velkou možnost napsat jakoukoliv víru uvedla nadpoloviční většina respondentů, že věří v Boha. Další velmi početnou skupinou respondentů jsou ti, kteří se sice definují jako věřící, ale nedokážou svou víru nijak pojmenovat, tuto skupinu tvoří celkem dvacet sedm studentů.

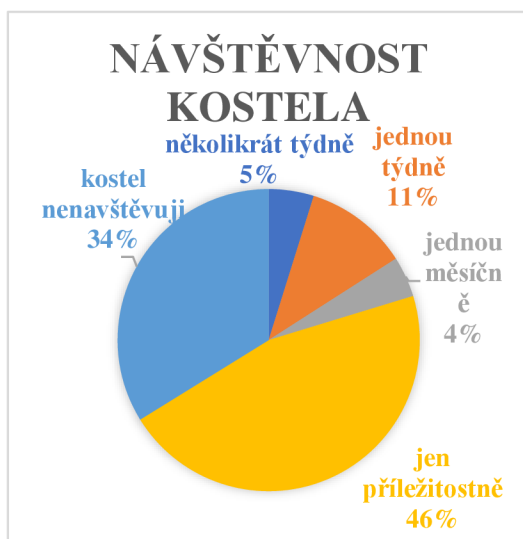
Graf č.5: Jsou respondenti věřící?

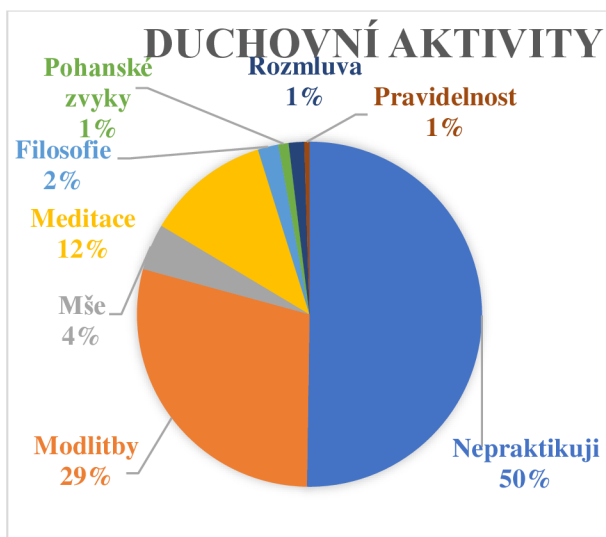
Graf č. 6: v co respondenti věří

9.4.6 Návštěvnost kostela a duchovní aktivity respondentů

Na otázku víry bylo plynule navázáno otázkou na návštěvnost kostela. Zde se jednalo o uzavřené odpovědi, kdy ze všech možností devadesát pět studentů uvedlo, že kostel navštěvují jen příležitostně, dalších sedmdesát kostel nenavštěvují. Zbýlých čtyřicet dva studentů navštěvují kostel jednou měsíčně, jednou týdně nebo několikrát týdně. Po této otázce následovala otevřená otázka týkající se duchovních aktivit. Zde uvedla přesně polovina respondentů, že žádné duchovní aktivity nepracují i přestože, jak jsme se dozvěděli z páté otázky, jen sedmdesát pět z nich se neoznačují jako věřící. Z toho vyplývá, že minimálně dvacet devět studentů se sice považuje za věřící, ale nepracují duchovní aktivity. Dalších šedesát studentů vlastními slovy uvedlo, že se pravidelně modlí. Následující velmi početnou skupinu, tvořili respondenti, kteří pravidelně meditují. Zbývajících devatenáct studentů pravidelně chodí na mši, oddávají se studiu filosofie, rozmlouvají, jako své duchovní aktivity považují určitou pravidelnost nebo pohanské zvyky, které v dotazníku přímo takto uvedli dva respondenti.

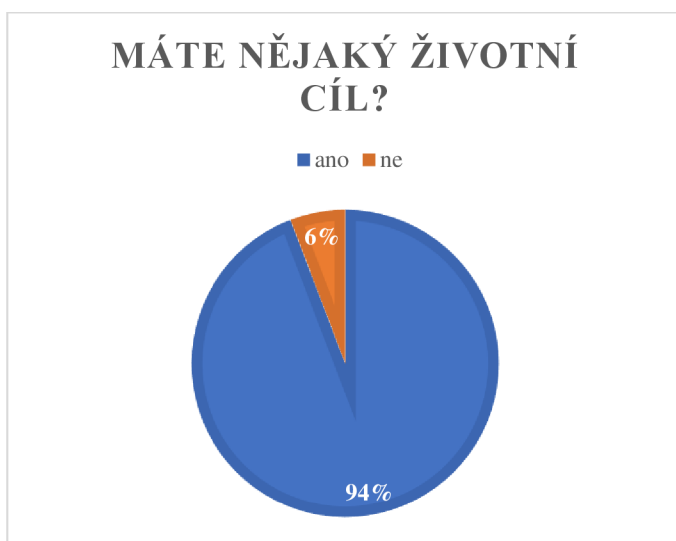
Graf č. 7: návštěvnost kostela respondentů

Graf č. 8: Duchovní aktivity respondentů

9.4.7 Životní cíl respondentů

Nápomocná k posouzení spirituality je otázka po životním cíli člověka. Následující grafy ji tedy budou věnovat pozornost. V grafu číslo devět vyčteme, že sto devadesát pět respondentů ze dvou možností vybralo, že mají životní cíl, 6 % jsou pak respondenti bez životního cíle. Graf číslo deset pak znázorňuje, o co se respondenti ve svém životě především snaží. Odpověď na otázku životního snažení studenti zpracovávali vlastními slovy, jednalo se totiž o odpověď otevřenou. Nadpoloviční většina dotazovaných se především snaží být šťastná. Dalších 31 % chce být především dobrým člověkem. I přesto, že dvanáct respondentů dle svého názoru nemá životní cíl, pouze jeden z nich uvedl, že neví, o co se v životě především snaží.

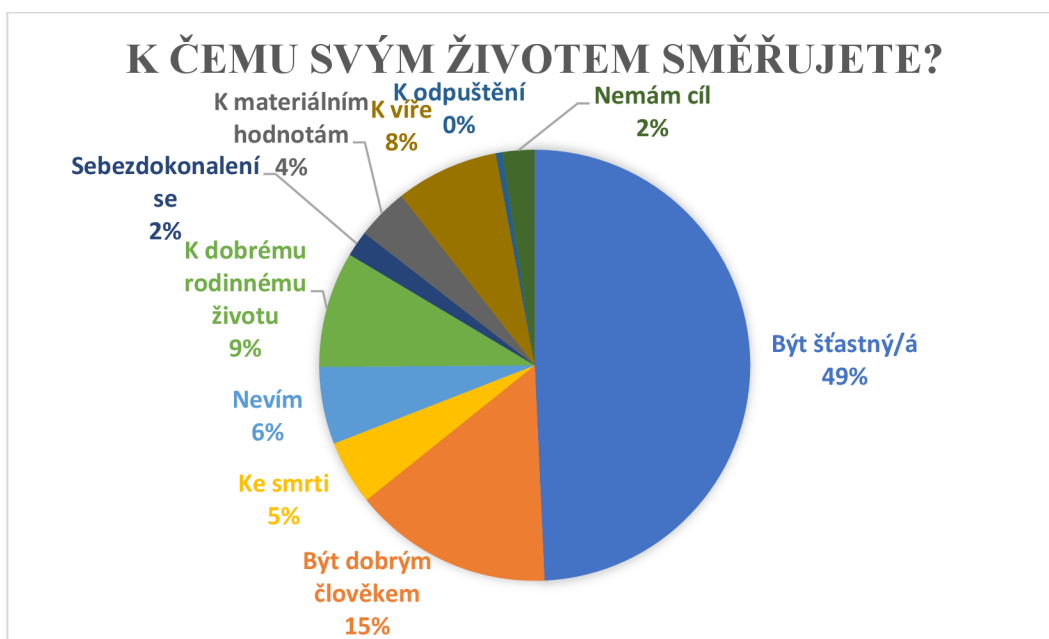
Graf č. 9: Mají respondenti životní cíl?

Graf č. 10: Životní snaha respondentů

9.4.8 Směr života respondentů

Na lepší pochopení cíle života respondentů, byla v dotazníku položena otázka týkající se směru života, která byla stejně jako předchozí otázka otevřená a respondenti ji tak zpracovávali vlastními slovy. Zde sto dva respondentů odpovědělo, že se především snaží být šťastnými, což je o pět respondentů méně než v předchozí otázce. Dále třicet jedna respondentů chce být dobrým člověkem, což je o třicet tři méně než v otázce předešlé. Zvedla se zde však skupina respondentů, kteří nevědí, kam svým životem směřují. Jednou z nejzajímavějších odpovědí, kterou jsem zařadila do kategorie „k odpuštění“, byla: „Abych jednou sama sobě odpustila všechno špatné, čeho jsem se za svůj život dopustila“.

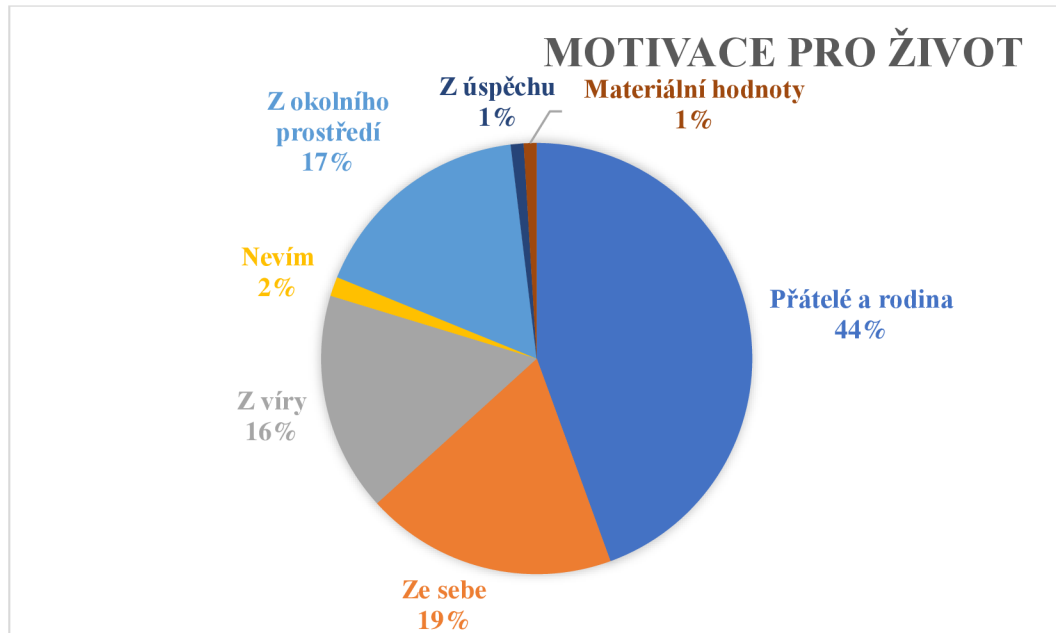

Graf č. 11: životní směr respondentů

9.4.9 Motivace pro život respondentů

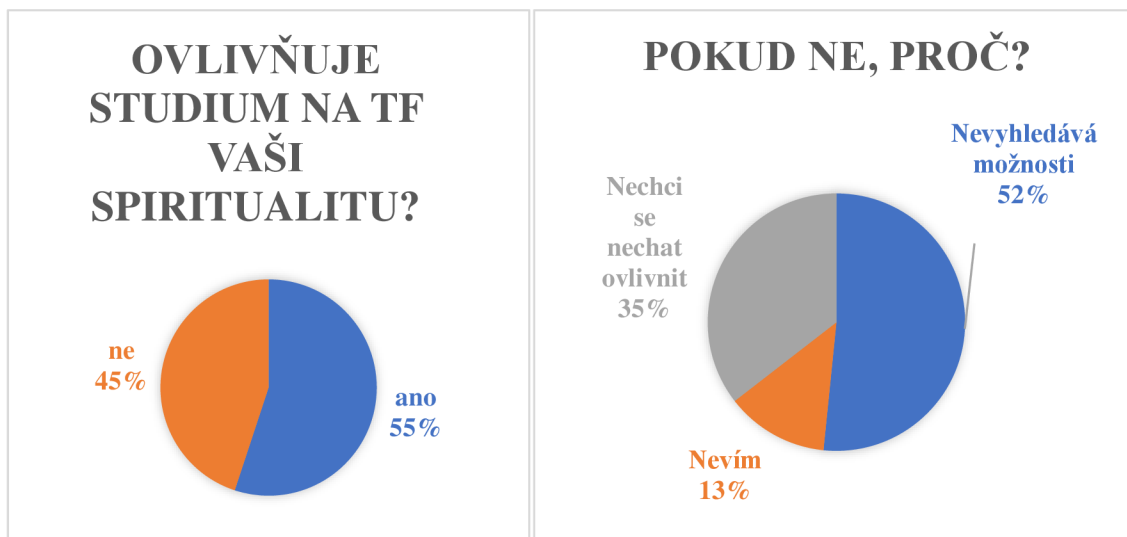
Následující graf znázorňuje motivaci pro život studentů. Devadesát dva dotazovaných dle svých slov tuto motivaci získává ze svých přátel a rodiny. Oproti předchozí otázce zde klesla hodnota materiálních věcí, i přesto se však objevovaly odpovědi, ve kterých respondenti uváděli jako svou hlavní motivaci peníze.

Graf č. 12: Motivace pro život respondentů

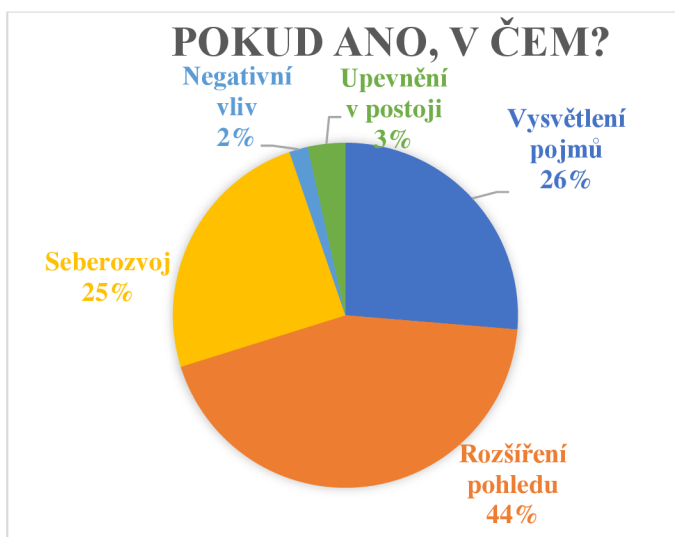
9.4.10 Ovlivnění spirituality respondentů Teologickou fakultou

Následující tři grafy se týkají vnímání ovlivnění spirituality studentů Teologickou fakultou. V prvním grafu vidíme odpovědi uzavřené a ve dvou následujících odpovědi otevřené. Celkem sto čtrnáct respondentů pociťují ovlivnění svojí spirituality fakultou, a to především díky vysvětlení pojmů se spiritualitou spjatých nebo díky případnému rozšíření obzorů a možných názorů po spirituální stránce. Dále podle studentů fakulta napomáhá v seberozvoji v otázce spirituality či případnému upevnění vlastních názorů. Pouze dva studenti vnímají ovlivnění fakultou jako negativní. V jedné z odpovědí vztahující se k negativnímu ovlivnění bylo uvedeno, že respondentovi byly vštěpovány názory, se kterými se neztotožňuje. Zbylých devadesát tři studentů, kteří nevnímají ovlivnění fakultou jako důvod uvedli především jejich vlastní rozhodnost v nenechání působení vlivu na své názory či nevyhledávají možnosti k ovlivnění. Většina respondentů si byla již před nástupem na fakultu jistá svými postoji a nechce se tak nechat ovlivňovat.

Graf č. 13: Ovlivnění spirituality respondentů

Graf č. 14: Proč nejsou respondenti ovlivněni

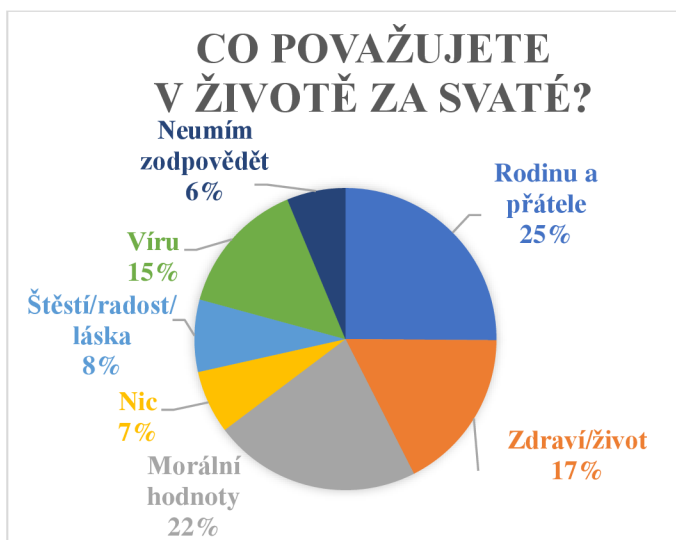

Graf č. 15: Proč jsou respondenti ovlivněni

9.4.11 Co považují respondenti ve svém životě za svaté

V grafu číslo patnáct jsou znázorněny odpovědi na otázku svatého v životě studentů, kdy každý respondent zpracoval odpověď vlastními slovy. Z grafu je patrné, že nejsvatější je pro respondenty rodina a přátelé a hned po tom morální hodnoty, kde respondenti uváděli pravdu, důstojnost, upřímnost, dodržení slibu aj. Velká část studentů vnímá jako svaté své zdraví či možnost žít. Zdraví a život jsem spojila do jedné odpovědi, protože tyto dva pojmy spolu úzce souvisí a jeden bez druhého nemají tak velký přesah. Mezi odpověďmi zdraví/život byly dvě dle mého názoru velmi zajímavé myšlenky. První, že zdraví není samozřejmostí, ale darem, který nám byl svěřen a měli bychom si ho patřičně vážít. Druhá myšlenka se týkala života, a to především času, který nám byl svěřen a který bychom si měli patřičně cenit.

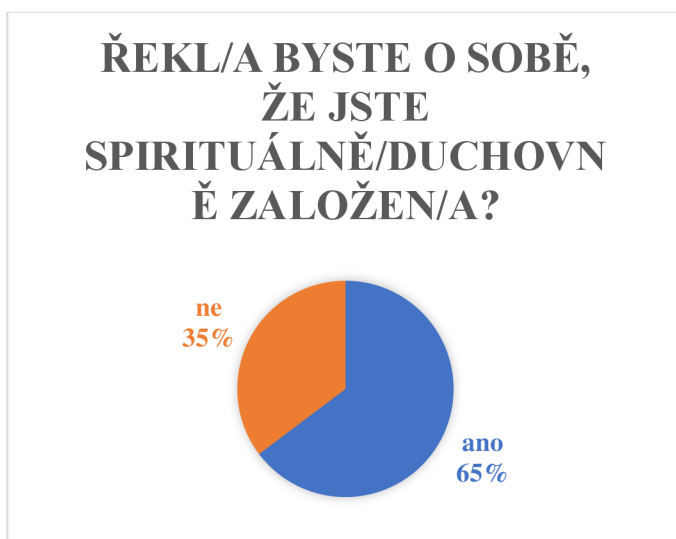
8 % respondentů uvedlo, že jako svaté vnímají štěstí/radost/lásku. Tyto pojmy jsem spojila, jelikož se jedná o abstraktní pojetí, které nelze jednotně definovat a každý jedinec je prožívá po svém. V odpovědích spojených s vírou se neobjevovaly pouze odpovědi náboženského typu, ale i víry v sebe sama či odpovědi, kdy nebylo přesně definováno, v co respondent věří. Celkem 6 % respondentů uvedlo, že zatím neví, co konkrétně je pro ně svaté, ale snaží se to stále najít a pojmenovat, oproti 7 %, kteří ve svém životě za svaté nepovažují nic a ani to nehledají.

Graf č. 16: svaté v životě respondentů

9.4.12 Spirituální/duchovní založení respondentů

Další otázka zjišťovala, kolik z dotazovaných si myslí, že je spirituálně či duchovně založeno. Ze dvou možných odpovědí kladně odpovědělo sto třicet čtyři studentů. Dalších sedmdesát tři se naopak necítí být spirituálně/duchovně založeno.

Graf č. 17: Spirituální/duchovní založení respondentů

Po zjištění, kolik z dotazovaných se cítí být spirituálně/duchovně založeno následovala otevřená otázka po nejspirituálnějším zážitku/zkušenosti. Jelikož je tato otázka velmi osobní, a ne každý by ji chtěl zodpovědět, byla odpověď na ni dobrovolná, i přes to na ni odpovědělo sto třicet dva respondentů. Nejpočetnější skupina dotazovaných uvedla, že jejich nejspirituálnějším zážitkem bylo prohloubení jejich víry, například okamžik, kdy začali věřit. Modlitba, která ovlivnila těžké chvíle či první zpověď. Dvacet sedm dotazovaných zde uvedlo osobní zkušenost jako například pobyt ve tmě či nástup na Teologickou fakultu. Dvacet studentů jako nejspirituálnější zážitek uvedlo okamžik spojený se smrtí, a to především blízké osoby. Pouze třicet respondentů uvedlo, že žádný spirituální zážitek nemají.

Graf č. 18 Spirituální zážitek/zkušenost respondentů

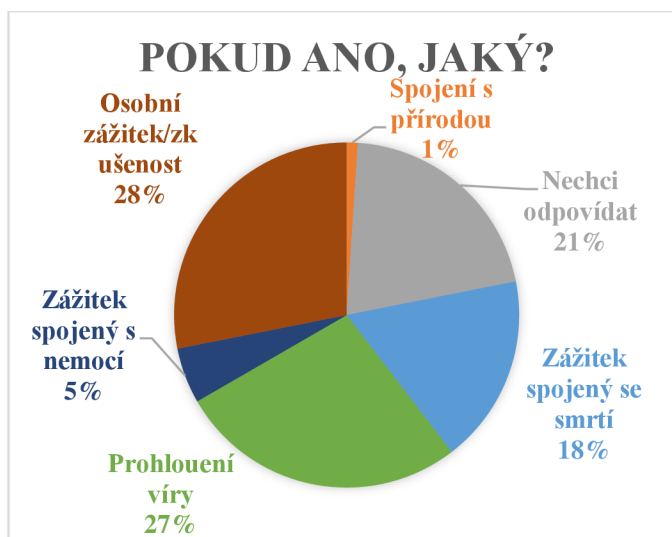
9.4.13 Zážitek, který ovlivnil spiritualitu respondentů

Na uzavřenou otázku, zda někdo dotazovaný zažil nějaký okamžik, který ovlivnil jeho spiritualitu, kladně odpovědělo devadesát šest dotazovaných, zbylých sto jedenáct žádný takový okamžik nezažilo. Poté následovala otázka zjišťující konkrétní zážitek, který ovlivnil respondenty. Na tuto otázku už respondenti odpovídali vlastními slovy. Dvacet sedm studentů uvedlo, že je nejvíce ovlivnila především negativní osobní situace, jako například domácí násilí/týrání či psychický nátlak ze strany blízké osoby. Mezi osobními zkušenostmi se také objevilo užívání halucinogenů, rozmluvy s věřícími, osobní krize a pády na úplné dno nebo také nástup na Teologickou fakultu a případné rozmluvy s vyučujícími. Mezi odezvami se našli i odpovědi spojené se smrtí, a to především ve spojení s blízkou osobou či náhlá smrt někoho, kdo měl pře sebou ještě celý život. Celkem 5 % respondentů ovlivnili zkušenosti s nemocí jako mentální

anorexie či dopady vážné nemoci na blízkou osobu. Dvacet šest dotazovaných uvedlo okamžik, který je ovlivnil a díky kterému si prohloubili svoji náboženskou víru, jako například křest nebo pomoc víry v životní krizi, kdy dodávala sílu a zaháněla beznaděj. Stejně jako v předchozí otázce se zde objevil jako nejspirituálnější zážitek okamžik, kdy respondent uvěřil a stal se věřícím. 23 % studentů se rozhodlo na otázku neodpovědět, vzhledem k tomu, že pro ně byla moc osobní.

Graf č. 19: Ovlivnil respondenty nějaký okamžik

Graf č. 20: Okamžik, který ovlivnil respondenty

9.4.14 Důležitost spirituality v životě člověka

Nadpoloviční většina respondentů, přesněji 80 % vnímá spiritualitu jako důležitou v životě člověka. Důležitá je podle respondentů především protože životu dodává smysl, tedy dělá z člověka více než jen tělo. Každý by měl v něco věřit, protože bez

spirituality/víry by byl život obyčejný a prázdný. Také nám pomáhá porozumět, a to především v metafyzických otázkách, kdy odpovědi nalézáme ve víře či spiritualitě. Dle dotazovaných je také neodmyslitelnou součástí lidství, pomáhá nám tak upevnit naše vztahy a bez ní by lidé ztratili své lidství a byli by jen prázdnými schránkami. Respondentům pomáhá i v otázce víry, kdy dotváří cestu ke vztahu s Bohem, je duchovní stránkou člověka. U 2 % respondentů je sice spiritualita důležitá, ale vnímají ji jako velmi individuální pojem, a proto nedokážou říct přesný důvod její důležitosti. V těchto dvou otázkách dotazovaní nejprve vybírali ze dvou možných odpovědí a následně odpovídali vlastními slovy.

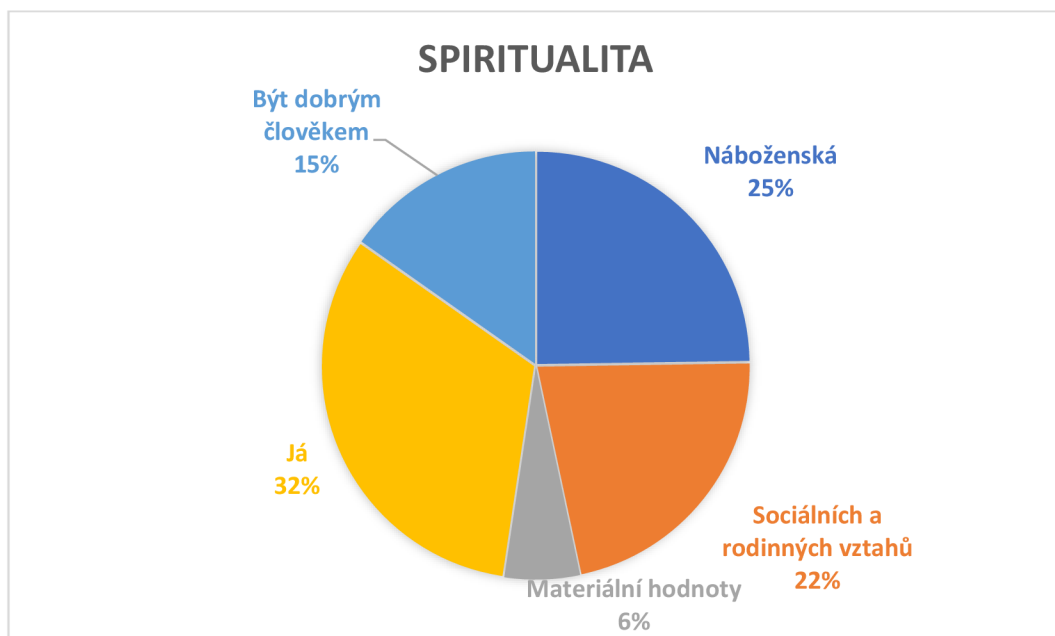
Graf č. 21: Je podle respondentů spiritualita důležitá

Graf č. 22: Proč je podle respondentů spiritualita důležitá

9.5 Spiritualita studentů Teologické fakulty

Po zvážení všech odpovědí respondentů, jsem jejich spiritualitu rozdělila do pěti kategorií. První kategorií je spiritualita založena na náboženství. Vzhledem k tomu, že 64 % respondentů v dotazníku uvedlo, že jsou věřící a v 66 % navštěvuje kostel i když ne pravidelně, dalo by se předpokládat, že u dotazovaných bude převažovat právě náboženská spiritualita. Přesto se však v pomyslném žebříčku obsadila druhé místo a vyskytla se u 25 % respondentů. Druhou kategorií jsem nazvala sociální a rodinné vztahy. Zde se jedná o spiritualitu, která je vztahově založena a objevila se u 22 % dotazovaných. Další je spiritualita, která je spjata s materiálními hodnotami ta je přítomná jenom u 6 %. Celkem 15 % získala spiritualita, které je založená na tom být dobrým člověkem a být užitečný pro své okolí, v grafu ji nalezneme pod názvem „Být dobrý pro okolí“. Poslední kategorií jsem pojmenovala jen ve zkratce „Já“. Tato spiritualita vychází z vlastního potěšení, jedinec tak sám sebe staví do popředí a jeho hlavním cílem je dělat věci pro sebe. Tato spiritualita získala celkem 33 % a je tak patrné, že u respondentů převládá právě tato spiritualita. Vzhledem k tomu, že na výzkumné šetření odpovídala většina respondentů s velmi silnými osobními zkušenostmi, dalo by se diskutovat o tom, jestli právě ony negativní zážitky nevedly k tomu, že se respondenti rozhodli více zaměřit na sebe, popřípadě svou rodinu.

Graf č.23: Spiritualita respondentů

10 Závěr

V teoretické části své bakalářské práce jsem vymezila nejprve pojmy náboženství, religiozita a jejich vztahy se spiritualitou. Následně jsem se věnovala samotnému pojmu spiritualita, který je však vnímán velmi subjektivně, a proto nemá jednotnou definici. Díky české historii t tomuto pojmu neodmyslitelně patří křesťanství, a proto jsem jednu z kapitol věnovala křesťanské historii na českém území. V práci jsou také zmíněné pojmy, které se ke spiritualitě pojí a mohou napomoci k jejímu lepšímu pochopení. Mezi jedny z nejdůležitějších kapitol, které se v práci objevily, bych určitě zařadila kapitolu, která vysvětluje rozdíl mezi běžnou a náboženskou spiritualitou a také kapitolu, která nastiňuje, jak definovat vlastní spiritualitu. Tyto kapitoly byly totiž velmi nápomocné k vyhodnocení výzkumného šetření v praktické části. Dále jsem v práci v krátkosti shrnula pojem spiritualita a většinu poznatků, které by mohly pomoci k lepšímu pochopení praktické části. Před částí praktickou jsem se práce v krátkosti věnovala Teologické fakultě. Poté jsem se věnovala části praktické, kde jsem se nejprve zaměřila na způsoby výzkumu a poté na výzkum a naplnění cíle, který jsem si na začátku stanovila.

Na začátku práce jsem si stanovila za cíl zjistit, jaká je spiritualita studentů Teologické fakulty. Abych dosáhla stanoveného cíle, vytvořila jsem anonymní dotazník, který jsem rozeslala mezi studenty Teologické fakulty. Zpětnou vazbu v podobě vyplněného dotazníku jsem dostala od 207 studentů. Při vyhodnocování šetření jsem nejprve prošla všechny odpovědi respondentů, které jsem ze začátku roztřídila a nechala přiřazené u otázek, ke kterým patřily. Z prvotního roztřídění jsem vytvořila grafy číslo jedna až dvacet dva. U každého grafu jsem zanechala vlastní komentář pro lepší pochopení jednotlivých kategorií odpovědí. Následně jsem znovu prošla odpovědi a vytvořila pět možností spirituality ke kterým jsem odpovědi přiřadila. Z toho jsem vytvořila poslední graf číslo dvacet tři a udělala tak závěr dotazníkového šetření. Díky tomu jsem našla odpověď na můj stanovený cíl. Výsledkem je zjištění, že u studentů Teologické fakulty převládá spiritualita, která je založená na nich samotných.

Metoda kvantitativního výzkumu zde byla na místě vzhledem k velkému množství respondentů. Myslím si však, že pokud by k zjištění spirituality studentů byl použit rozhovor, mohli bychom získat zcela nový pohled na spiritualitu studentů Teologické fakulty a případně lépe pochopit, proč ji tak vnímají.

11 Seznam literatury

11.1 Seznam tištěné literatury

ALTRICHTER, Michal. *Krátké dějiny křesťanské spirituality*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2013. Prameny spirituality. ISBN 978-80-7212-132-6.

ALTRICHTER, Michal. *Otázky české spirituality*. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2001. ISBN 80-86045-75-7.

ALTRICHTER, Michal. *Příručka spirituální teologie*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2007. Studijní texty (Centrum Aletti). ISBN 978-80-86715-71-1.

DE FIORES, Stefano a Tullo GOFFI. *Slovník spirituality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999. ISBN 80-7192-338-9.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1369-4.

JIRÁSEK, Ivo. *Prožitek a možné světy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0256-4.

MOORE, Thomas. *Kniha o duši: pohled hlubinné psychologie a spirituálních tradic na problémy všedního života*. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-126-6.

NEUBAUER, Zdeněk. *Přímhuvce postmoderny*. Praha: Hrnčířství a nakladatelství, 1994. Scientia & philosophia. ISBN 80-7111-012-4.

ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie náboženství a spirituality*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-312-3.

SHELDRAKE, Philip. *Spiritualita a historie: úvod do studia dějin a interpretace křesťanského duchovního života*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. Spiritualita (Centrum pro studium demokracie a kultury). ISBN 80-7325-017-9.

STRÍŽENEC, Michal. *Novšie psychologické pohľady na religiozitu a spiritualitu*. Bratislava: Slovak Academic Press, 2007. ISBN 978-80-88910-24-4.

STRÍŽENEC, Michal. *Psychológia náboženstva*. Bratislava: Veda, 1996. ISBN 80-224-0475-6.

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.

VOJTÍŠEK, Zdeněk, Pavel DUŠEK a Jiří MOTL. *Spiritualita v pomáhajících profesích*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0088-8.

11.2 Novinové články

STRÍŽENEC, M. Psychologické aspekty spirituality. *Československá psychologie*, 2001, roč. 45 č. 2 s. 118-126

11.3 Internetové zdroje

Metodika ke zpracování závěrečné práce pro vybrané nelékařské zdravotnické obory, Lékařská fakulta Masarykova univerzita. *Informační systém* [online]. Copyright © 2019 Masarykova univerzita [cit. 05.02.2023]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/lf/js19/metodika_zp/web/pages/07-kvantitativni.html TF-O fakultě. [online]. Copyright©[cit. 05.02.2023]. Dostupné z: <https://www.tf.jcu.cz/cz/fakulta/o-fakulte>

12 Seznam příloh

Příloha I. Seznam výzkumných otázek

Příloha I. Seznam výzkumných otázek

1. Jaký je váš věk?
2. Jste? (muž, žena, jiné)
3. Jste studentkou/studentem? (PS/KS)
4. Jaký studujete obor?
5. Řekl/a byste o sobě, že jste věřící?
6. Pokud ano, v co věříte?
7. Jak často chodíte do kostela?
8. Praktikujete nějaké duchovní aktivity? Jaké?
9. Máte nějaký životní cíl?
10. O co se v životě především snažíte?
11. K čemu svým životem směřujete?
12. Odkud čerpáte motivaci nebo energii pro svůj život?
13. Ovlivňuje studium na TF vaši spiritualitu?
14. Pokud ano, v čem?
15. Pokud ne, proč?
16. Co považujete v životě za svaté?
17. Řekl/a byste o sobě, že jste spirituálně/duchovně založen/a?
18. Co byste nazval/a svým nejspirituálnějším zážitkem/zkušeností?
19. Stal se Vám nějaký okamžik, který významně ovlivnil Vaši spiritualitu, popřípadě víru?
20. Pokud ano, jaký?
21. Je spiritualita v životě člověka důležitá?
22. Proč je spiritualita v životě člověka důležitá.

Abstrakt

Špindlerová, K. *Spiritualita studentů Teologické fakulty*. České Budějovice 2023. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce T. C. Havel.

Klíčová slova: Spiritualita, studenti Teologické fakulty, náboženství, religiozita, vlastní spiritualita

Práce se zabývá spiritualitou studentů Teologické fakulty. Cílem práce je zjistit, jaká je spiritualita studentů Teologické fakulty. Na začátku teoretické části popisuje pojmy náboženství, religiozita a jejich vztahy ke spiritualitě. Dále se práce zaměří na pojem spiritualita, který je pro ni klíčovým. Po vymezení pojmu spiritualita je zaměřena na spiritualitu a pojmy, které se k ní pojí. Následuje historie křesťanské spirituality na českém území a historické osobnosti, které ovlivnili křesťanskou spiritualitu. Poté se práce zaměří na vymezení rozdílu mezi běžnou a křesťanskou spiritualitou a definování vlastní spirituality. Krátkou kapitolu také věnuje Teologické fakultě. Následuje část praktická, ve které je nejprve přiblížena forma kvantitativního výzkumu a metoda dotazníku. Poslední částí je samotný výzkum.

Abstract

Keywords: Spirituality, students of the Faculty of Theology, religion, religiosity, own spirituality

The thesis deals with the spirituality of students of the Faculty of Theology. The aim of the thesis is to find out what the spirituality of the students of the Faculty of Theology is like. At the beginning of the theoretical part, thesis describes the concepts of religion, religiosity and their relationship to spirituality. Furthermore, the thesis will focus on the concept of spirituality, which is key to it. After defining the concept of spirituality, the focus is on spirituality and the concepts associated with it. The following is the history of Christian spirituality in the Czech territory and historical figures who influenced Christian spirituality. Then the thesis will focus on delineating the difference between ordinary and Christian spirituality and defining one's own spirituality. Thesis also dedicates a short chapter to the Faculty of Theology. The practical part follows, in which the form of quantitative research and the questionnaire method are first introduced. The last part is the research itself.